

PSZICHOSZKÓP

Gyermekpszichiátriai útikalauz, orvosoknak

Túri Anna

Tanulási zavarok

A rendelkezésre álló epidemiológiai adatok alapján a (specifikus) tanulászavarokat tekinthetjük a leggyakoribb idegrendszeri fejlődési eltérésnek: iskoláskorúak között - az alkalmazott diagnosztikus kritériumok függvényében- prevalenciájuk 5-15% közötti. Korai felismerésük kulcsfontosságú, hiszen az iskolai lemaradás megelőzésére és bizonyos területeken adódó hátrányaik kompenzálására az egyszerű korrepetálások kevés sikerrel kecsegtetnek. Speciális segítség nélkül a „nem tudom - nekem sosem sikerül – feladom” önbizalom-romboló folyamat könnyen megszilárdulhat olyan gyermekek esetében is, akik egyébként a többi tantárgyból nem csak jól, de akár kiemelkedően teljesítenek.

Meghatározás, diagnosztika

A tanulási zavarok jellemzője a „nem várt alulteljesítés” jelensége, azaz bizonyos részfunkciók (olvasás -diszlexia, írás -diszgráfia, számolás -diszkalkulia) jelentős elmaradása az életkor alapján várhatótól, amelyet nem magyaráz sem intellektuális deficit, sem valamilyen érzelmi vagy érzékszervi probléma. Mindez természetesen megfelelő oktatási és környezeti adottságok mellett értendő, olyan szociokulturális feltételek (pl.nyelvhasználat) mellett, amelyek nem okozhatják a gyermek hátrányát a közösséghez képest. A DSM-5 további diagnosztikus kritériumként írja elő a nehézségek időtartamát; ezek több mint 6 hónapja tartanak, annak ellenére, hogy a gyermek és környezete tenni próbál ellenük. A diagnózis felállítását szakértői bizottság végzi egyénileg felvett, standardizált teljesítménytesztek és a probléma háttérben húzódó egyéb eshetőségeket kizáró átfogó klinikai felmérés alapján. A tünetek kezdete gyakran iskoláskorra tehető, habár utólag gyakran fény derül óvodáskori kisebb-nagyobb elmaradásokra is: pl. lassabb beszédfejlődés, gyengébb finommotorika, betűk-számok iránti érdeklődés hiánya. Fontos továbbá, hogy a tünetek nem feltétlenül a tanulási folyamat elején kezdődnek, sokkal inkább az egyéni kompenzációs folyamatok kimerülésekor. Ezt leginkább az iskolai feladatok nehezedeése okozza: pl. fogalmazás írásfelsőbb osztályokban már nem házifeladat, hanem a dolgozat részfeladataként jelenik meg, amelyre összesen egy tanóranyi idő áll rendelkezésre.

Egyéb problémák, terápiás lehetőségek

Természetesen az iskolai teljesítmény elmaradásakor számos egyéb tényezőre is gondolnunk kell. Az egyik legjelentősebb elkülönítendő jelenség az intellektuális képesség zavar (korábban: értelmi fogyatékoság), bár ennek fennállása nem feltétlenül zárja ki a specifikus tanulászavart. Ha a tanulási nehézségek súlyossága meghaladja az intellektuális zavar mellett általában jelentkező problémák mértékét, akkor a tanulászavar diagnózis is felállítható. A figyelemhiányos hiperaktivitási zavar elhatárolása a specifikus tanulási zavaroktól gyakran nagyon nehéz, sokszor egymás mellett is megjelennek. ADHD esetében a tanulási nehézségeket a figyelmi és az impulzuskontroll problémák, vagyis a végrehajtó működés károsodása okozza, míg a tanulási zavarokra olyan jól körülhatárolható kognitív folyamatok eltérése jellemző, amelyek az iskolai készségek elsajátításában kulcsfontosságúak. A terápiás lehetőségek számbavételekor a legfontosabb az egyéni fejlesztési terv kialakítása, majd az eszerint történő, minél korábbi kezdetű tanulástámogatás. A korai intervenció fontosságát nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hiszen az első három osztály előtt gyógypedagógia fejlesztésben részesülőknél az iskolai készségek jelentős javulása várható.

Balázs, J. (2015): Specifikus tanulási zavarok In: Gyermek- és ifjúkor pszichés zavarainak tankönyve. Szerk: Balázs, J., Miklósi, M. Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió, Budapest pp. 69-76. ISBN: 9789633313442

Vadaskert Alapítvány
Vadaskert Gyermekpszichiátriai Kórház és Szakambulancia
www.vadaskert.hu
www.vadaskertem.hu

Kérjük, adója 1%-ával támogassa a Vadaskert Alapítvány működését!
Adószámunk: 19007191-1-41